

7. sz.

Alkalmi vers.

Elo olvasta 1883. márczius 17-én a csángók javára Temesvártt rendezett hangversenyen a szerző.

Hazafiság s emberiség!
Ti polgár és ember erény!
Lehet-e még szebb valami,
Nálatok a föld kerekén?!

„Hazafiság s emberiség!”
Milyen fenséges nagy eszük!
Érte mennyin elvérzenek,!
És *belőle* hányan élnek!

„Hazafiság s emberiség
Szent nevében! ez a mottó!
S hogy megfelelj e jelszónak,
Nem győz pénzzel semmi lottó!

Itt egy honfi, ott egy honlány,
Csatában nem volt hadastyán;
Ép szemmel látó sütő vak,
Sánta aki versenyt futhat:

Siket néma, ki hall s beszél;
Egyet elvisz s mást horda szél;
Olvasni nem tudó színész;
Mosogató honlány művész;
Hat gyerekes szegény árva
Ki dús apja végét várja;
Ha koldul egyként declamál
S hazafiságra apellál,
És kezded reggeltől estig,
Kutathat a zseb fenéki;
*Mig a szemérmes koldusnak,
Tarisznyája üres marad!*

Mert már korunkban szó mi szó,
A régi kolduló helyek;
Mint utca-sark s templom ajtó,
A divatból kimentenek.

Kimentek, mivel a modern,
És szerény emberszeretet;
Az alamizsna osztásban,
Feltűnő helyet nem szeret!

Elég neki a tudat, hogy
Ember tisztét teljesíti;
A reporter dolga aztán,
Hogy az ujságban tegye ki.

Mert, bár azt tartja az irás,
Hogy a jó Isten följegyez
Minden féle jó-téteményt
Amit az ember itt lenn tesz;

Még is, minthogy kifelejthet
A jegyzékből egyet és mást
Csak ezért s nem hiúságból
Kapták fel e modern szokást!

„Hazafiság s emberiség
Szent nevében!” járja tovább;
És a nyakadra özönlik,
Egy egész egylet miriád.

Felekezeti s társadalmi,
Humánus és polgár egylet;
Nincs az a nap, mely nem szülne,
Belőle legalább egyet!

S a társulás s egyesülés,
Hála Isten oly terjet vett:
Hogy ma holnap az ember már,
Munka nélkül is megélhet.

„Prokátort keres valaki?
— Több van mint kén! — még se talál,
Mert az ügyvéd ur valamely
Jótékony ezébra declamál!

A kályha csőve elpusztult?
Akár megfagyhat az ember.
Mert tüzoltókat abriktol
A tisztelt lakatos mester!

Hivatalnokot keresed?
Nem találsz irodába:
Mert az pénzt fructificálni
Van a Beamten-Vereinba!

Leszakad az ingünk gombja?
Czérnát sem kapunk sebtiben:
Mert nőnk egész nap tépést tép
A „Veres kereszt“ egyletben!

És aztán az adakozás!
Most egy férfi, majd meg egy nő.
S a helyett hogy fogyna száma
Mint hydra fej mind egyre nő.“

A régészet és történet
Katholikus legény egylet
Protestáns és Cálomista
Hozzá a Chewra Chadisa
Román és szerb egyesület
Mint víz és olaj vegyület,
A Casinó és társas kör
Mindegyik a zsebedre tör,
Szinházat és magyar nyelvet
Egyként gyámolító egylet;
Tüzoltó, hordár s ezer más
Sok társadalmi koldulás.

Lesve rohan meg és ninesen
Tőle pardon, szabadulás;
Mert hogy korunknak jelszava
Egyesülés és társulás!

„*Társulás és egyesülés!*“
Korunknak dicső jelszava;
S maga az állam, mely e szót
A legjobban hangoztatja.

Bár nem azért, — hogy a nyomort
Mi különben sincs — enyhítse,
S nem azért, hogy maga dolgát
Mások nyakába kerítse;

Hanem, hogy a jó publicum,
Szokják az önállósághoz,
S ne forduljon minden ügyben
Segély végett az államhoz.

Hisz úgy is tesz ő eleget,
És többet már alig tehet:
Mint hogy adó hátralékért.
Egyre másra árvereltet.

Ám az objectum megmarad,
Az adó subjectum pedig:
Árva vagy szegény menházban
Megtalálhatja a helyét!

Gondját viseli vérünknek,
És felöltözteti szépen,
Akit elvisz katonának:
Igaz, hogy a mi pénzünkön.

Ámde netán, ha ellövik
Kezét, lábát a vitéznek:
Nem-e odaadja őket.
A veres kereszt egyletnek?

Hazafiságból fizetünk!
Ámde — ha hi a szeretet,
Nem-e örömet odadjuk,
PéNZÜNKET és sziveinket!?

Sziveinknek egy darabja!
Velünk egy test, velünk egy vér:
Kiknek már alig adhatunk,
Egyebet a szeretetnél!

Elbujdosott szegény fecskék!
Elszakadt csángó testvérek;
Kik az ősi ház ereszén,
Akartok építeni fészket:

Kik már akkor is vágytatok,
Fájó szívvel ide haza;
A mikoron szerte néztünk,
És nem volt sehol a haza!

Jöjjetek; most nem az állam,
És nem a modern kor szava;
Hanem a testvér szeretet
Vár titeket ide haza!

Szívünket megnyitni nem kell,
Nyitva áll az előttetek;
A sorsnak viharja minket,
Ezután csak együtt érhet!

Rossz dolgotok volt odakint?
Akkor tehát csak jöjjetek
*Csakhogy aztán veder helyett
A cseberbe ne essetek!*

Bessenyei Ferencz.

A s z e m.

Az emberi szem egyike az egész eleven mindenség legnemesebb, legművészebb, sőt legcsodálatosabb műveinek. A természet meg akarta mutatni, mit képes teremteni, és megteremté a szemet és szóla: Legyen világosság!

A szem a testi épület ablaka. Az ember, még a legszorgalmasabb is, egész napon át kinéz az ablakon, míg megjön az éj és az öreg éjiőr, „álom“ a függönyöket összevonja, az ablaktáblákat berekeszti és csend áll elő a gondolatok lakosztályán.

Az ablakok nem mindenütt egyenlő szerkezetűek és nem egynemű anyagból állnak, innen van, hogy minden ember máskép néz ki az ablakon, mindegyik más dolgokat lát és más színben látja ugyanazon dolgokat. Alak, szerkezet és anyag azonban annál kevésbé közönyös, miután az ember nemcsak hogy rajtok tekint ki a világba, de a világ is az ablakon át néz be az agykamrába, tudomást szerez az ott felállított butorokról, felfüggesztett képekről, szóval az egész belső berendezésről, szürke por és finom pókhálózatról. Mi minden nem látható az emeleti szobácskában, midőn ablakai nyitvák és üvegtáblái tiszták! Okosság és ostobaság, gőg és alázatosság, öröm és fájdalom, szerencsétlenség és malitia, theakanna és borleves, hálósipka és mosdóruha. Mindezek mintegy ablakszemlét nyújtanak, ha az ablaktáblák — tiszták és világosak.

De az ablakok nem mindig tiszták és átlátszók. Gyakran a piszkos jellem zavarja, gyakran el vannak függönyözve a szineskedés képeivel. Hol az ablakok valóban zavartak, ott előáll a természet szobaleány alakjában és megmossa könyvizzel, mit főleg előszeretettel végez a gyenge nem szolgálatában, mely a mosásban és mosatásban oly erős és a legkitünőbb, soha csütörtököt nem mondó könyvizvezetékre páttenssel bír.

Világosságnál megnézve, az ablakok gyakran nem egyebek kirakatoknál. A birtokos sok mindenfélét állít szemlére, hogy reklámot csapjon. Nem ritkán a legszebb holmik állanak künn, és az ember a legdicsőbbet keresi az egy szekrényben, hol csalódására a legértékesebb cikkek: szellem, elmésség, erény, báj stb. hiányzanak. Minden a kirakatban, de semmi mögötte.

És mégis a szemben rejlik a szív! A lélektől egy láthatlan kábel halad a szemig. alig gondol egyet, már delejes szikra repül a szembe, honnét mint szájtávirat repül ismét ki. A szem maga beszéddé, írássá lesz. A szem a lélek photographiája, stenographiája, typographiája, nőknél ritka esetekben a typographia egy különös neme Xan-Typographia. A szem nyílt levél, de változatos tartalommal és nem mindenki előtt értelmes: az ész hitellevele, a lelkiismeret nyomozó, a kegyesség nemességi és a csipős satyra tús levele, a könnyelműség szabadságlevele, a bizalmatlanság intő- és a gondtól nyomott lélek teherlevele.

A szem a benső világ hővmérője. A felszálló higany a szenvedély forrponjtját, a kedély melegét, számító ész, az elfogultság jegét mutatja. A szemben arisztokratia és demokratia, paraszt és milliomos, a könyzacskó mellett a pénzes zacskó fekszik.

Elég gyakran a szem azon nyelven beszél, mely Talleyrand szerint az embernek adva van, hogy gondolatait elrejtse. A szem nevet, midőn a lélek sir, a szem szerénykedik, midőn benn gőg lakik. A szem a részvét könyeiben uszik, midőn a szív kamarái kárörömmel telvék.

Valóban a szem nyelve nehéz. Szemnyelvtant és szótárt kellene írni, hogy megértsük a szemklassikusok nyelvét, novelláit, regényeit és drámáit. Kedves olvasóm pedig, ha értekezésem egynémelyik helye nem tetszik, sziveskedjék — szemet hunyni.

Dr. Breuer Ármin.

Félelem.

Es mond meg nekem, sírsz utánam,
 Galálom hírét ha veszed? . . .
 O! mond meg, — ajkad soha sem csalt.
 Te jó vagy . . . én hiszek neked! . . .

Ha tudnám azt, hogy drága szemed
 Utánam könnyet ejtend:
 Kezembe rejtüem száradt arczom,
 S úgy sírnék én is oda leunt!

Nem miattad, nem bánatból,
 Megsiratnám a félelmet:
 Hogy könnyeidnek meleg árja
 Felébreszt majdán engemet! . . .

Mert jól tudom, ha felkelek
 A gondolat is majd megöl
 Mit érted eddig szenvedek
 O! újra kezdem előlről!

Sacatian V. Fivadar.

Talált levelek.

IV.

— 1854. február 18.

Mélyen tisztelt grófhölgy!

Erény a hölgy legdrágább ékszere; erény ad bájainak értéket. — Ah! az arcz szépsége, ha nincs párosítva a sziv szépségével, gyászos mind birtokosának, mind annak, ki azt megszereti. A sziv szépsége az erény. Ám az erény vallási alap nélkül gyöngé és erőtelen, csak üres név, melynek valóság nem felel meg, alap nélkül való alkotmány, mely az idulatok első rohamát sem állhatván ki, összeomlik. Ép lélek, tiszta sziv kell a nőnek, hogy hivatását betöltse; pedig a világ zajában megbetegszik a lélek; a regényes ábrándok kimerítik a szívet s végtelen ürt idéznek elő, mit misem képes betölteni; a hizelgés rozslillatu füstje pedig többnyire szédelgést okoz.

Hajlamainknak igaz irányadója és vezetője az isteni religió, ennek üdvözítő szelleme védhet meg az élet viharai és kísértetei között! A tiszta vallásosság legyen önnek életeleme. A szüz, ki buzgalommal ölel ártatlan lelkéhez mindent, a mi szent, a mit a religió elébe ad, angyal e földön, kit menyből lenyuló testvérkezek vezetnek szép és dicső, nemes és magasztos rendeltetésének czélja felé, ő e sokat sujtott nemzet egyik mentő anyyala!

Boldogitva boldogulni! ez a hölgy szép rendeltetése, hivatása e földön. De, hogy most boldogitva, maga is boldog legyen: a hölgy ne csak erényes, hanem s z e r e t e t r e m é l t ő is legyen.

A csillámfényt, mely gyakran az erény helyét foglalja el, kerülje. Ne akarjon ragyogni a maga érdemével; ne akarjon csodáztatni; ne legyen kiméletlen mások gyöngéi és gyarlóságai iránt; hanem legyen az ő jelleme: s z e r é n y s é g. Az ily nőerény iránt a legnyersebb férfisziv is tiszteletet fog tanusítani.

Hiszem, hogy Ön a szeretetre - méltóságot nem csupán a fiatalságban és testi szépségben helyezi; mert, higye el, szeretetre és tiszteletre méltó nőt találni a koros és nemszépek között is; ellenben bizony vannak fiatal és bájos hölgyek, kik szeretetre még sem méltók. — A szeretet- és tiszteletre méltóság — a s z e l l e m és kedély s a j á t j a, — alaposzlopai: szelidség, türelem és nyájasság. — Az arcz rózsái h e r v a t a g o k, a testi szépség mint egy elvirágzott fának ékessége — mulandó! de a szellem és kedély sajátja daczol az idővel, azt a haladó kor nem hirja elhervasztani.

„Szíveket hódítani, mondja
Bajza, könnyebb, mint megtartani,
Hogy te megtartsd, szép leányka!
A hódított szíveket:
Ne mulandó kellemidre,
Rényre építsd érdemed.“

Egy szem ára.

— Elbeszélés. —

Írta: Halasy Béla.

II.

(Folytatás.)

Eleintén alig mertem okára gondolni, de egy pillanatban szívem önkénytelenül hevesebben kezdett dobogni, s földre vetve magamat, fülemet a lehetőségig szoritottam a földhöz.

Csaknem ujjongtam örömben. Igen tisztán kivehetém a közelgő vasuti vonat dübörgését, melyről tudtam, hogy e tájban a Montpellieri pályaudvar felé halad.

A város azonban még jó távol lehetett, mert semmit sem láttam a mi ismerős környékére figyelmeztetett volna.

Atyám kevésbé fontos alkalmakkor különösen engem, nem egyszer magával vitt Montpellierbe, s így ott ismerősökre találok, már körülmények közt örömmel; most azonban ettől félttem legjobban.

Elhatároztam hogy a vonatot fogom figyelemmel kíséreni és a pályán haladva betérek a városba valamely ürügy alatt egyik ismerősünkhöz, pl. hogy atyám után jöttem egy fontos értesítéssel, szóval bármivel, — és holnap bünbánóan térek ismét vissza anyámhoz, bármi történik is az általam elkövetett szerencsétlenség miatt.

A vonat zakatolása folyton erősült, s egy balra eső emelkedetebb halom oldalában megpillantottam bodor füstjét s a fekete vonalat, mely egy hossza tehervonatot mutatott.

Habozás nélkül irányozám feléje lépteimet. Kinos helyzetemből szabadítóként üdvözöltem s úgy elszorult szívem az örömtől, hogy szemeimbe könnyek szivárogtak.

Végre feljutottam a kettős vágányra, s mint ki vándorlása közben csak pihenésre vágy, látva az előtte hivatató ideiglenes épületet, hol ezt teheti s feledi fáradságát; oly biztosan indultam én is ez uton, melyről tudtam, hogy mindenesetre célhoz vezet.

Szerencsénk néha legnagyobb szerencsétlenségünk.

Szemben velem a vágány oldalán két sötét alakot pillantottam meg, s majd elfult lélekzetem mikor oldalukon a térdig érő egyenes lapos kardot és vállaikon keresztzijakon függő löfegyverük szemembe ötlött.

Büntudatom lelkekre olvasta az ítéletet.

Kétségtelen, hogy engem keresnek.

Éreztem, hogy távol vagyok mindazoktól, a kikhez tartozom, ijesztő volt azon gondolat, hogy nem az atya feddő szavait kell majd hallanom, s rosszaló tekintetének sulyát érezni; hanem a polgári büntető igazság, a nyilvános elítélés fog sujtani.

Időm sem volt e gondolatokkal hosszasan foglalkozni, s különben is oly zavart lettem, hogy majdnem mozdulatlanul vártam közeledésüket.

Valóban rendőrök voltak.

Épen rövid száru pipájára gyujtott az egyik, miközben az utána jövő észrevett és elhagyva elfoglalt társát, gyorsabb léptekkel mindjobban közelebb láttam őt felém jönni.

A lioni őből környékét helyenként borító egészségtelen mocsarak közül apróbbak még itt Montpellier mellett is előfordulnak a mélyebb völgyek teknőjében, melyek némelyikét magasra növő, dústenyészetű sásféle növények környezik.

Megkísérlém a menekülést egy ily mocsár sásai felé, s épen ez segíté elő azt, hogy valóban üldözöttnek láttassam a rendőrök által.

Futásom közben durva hang hatolt felém:

— Állj meg, mert lövök! — volt a kiáltás.

Ugyane pillanatban egy a földből kiálló meszes kőbe botolván térdre estem, s oly lemondás vagy inkább makacs egykedvűség vett erőt rajtam, hogy tovább egy lépést sem tevék.

A rendőr válláról leemelt fegyverével közben gyorsan követett.

Elég volt a félelemtől sápadt arczomra pillantaniok, hogy leolvassák róla bűnös voltomnak csalhatatlan vallomását.

— Jó lesz elővigyázónak lenni s megkötözni e ficzkót. — Szólt a később jövő ki, pipára gyujtott, — s egy vékony szijat vett elő hosszú kabátja zsebéből.

Láng futotta el arczomat. Szólni akartam, de egyetlen hangot sem voltam képes adni.

Valamivel fiatalabb lehetett a rám kiáltó, s vállamra helyezvén kezét, következőleg szólt:

— Jól tudhattad, hogy a szökevények büntetése nagyon szigorú, a mint látom még egészen fiatal vagy, megsem tudtad itélni a bűnt, mit elkövettél; talán nem is figyelmeztettek rá?

Nem tudtam, mit feleljek e kérdésre. Egész testemben remegtem, mialatt a másik kezeimre füzte a vékony szijat, mit én minden ellenkezés nélkül s öntudatlanul engedtem.

— Velünk fogsz jönni, — mondá a fiatalabb, — kötelességünk téged a hajóra visszakisérni.

Erre sem válaszoltam, csupán csodálkozó kifejezéssel tekintettem a beszélőre, de ezalatt arczom ismét halott halványnya lett, mire ismét a rendőr folytatá:

— Igen a „Corsaire“ corvette kapitányához.

— A „Corsaire“ hajóra engem? — mondám megütközve.

— Fiatalságod daczára is úgy látszik tanult kópé lehetsz, — mondá a mogorvább — még mindig kezeimet kötözve, — először látunk, de neved jól emlékezetünkben van. Igen, az Echauson név jegyzékünkben van.

— De hisz az én nevem Aubert Mafflé — mondám még észrevehetőbb csodálkozással.

— Mehetünk fiatal Mafflé barátom — szólt e szavaimra az öregebb gunyolódó hangon s maga elé taszigált.

— Végre is — szóltam újra — nekem ismerőseim vannak Montpellierben, vezessenek azokhoz, mert én valóban nem tudom miről beszélnek önök . . . Nem mondhattam tovább, mert a harag és szégyen miatt már-már sirni kezdtem.

— Minden tagadásod hasztalan, — nyerém válaszul. A személy-leírás teljesen megegyező, csupán egyenruhára varrtál igen ügyesen más gombokat és sapkát cserélted fel egy szalmakalappal, a mi azonban nem fog minket tévutra vezetni. Neved Echauson . . .

— Az nem az én nevem, szóltam én.

— Születésed helye: Beziers . . .

— Nem ott születtem.

— Most 16 éves vagy.

— Én csak 14 éves vagyok.

— Atyád tengerész volt.

— Sohasem volt az, — felelém.

— Különben erről a „Corsaire“ — kapitányával beszéljessél, most előre, mert czudar idő közelget s a város messze még.

Csak most levék figyelmesé helyzetemre, érzem a szíjat kezemen, eszembe jutott atyám, anyám, a szegény Eveline s kimondhatlan érzés szoritotta össze szívemet.

Megindultunk.

(Folyt. köv.)

Nemsokára . . .

*Nemsokára tavasz is lesz,
Virág is lesz, zöld gyep is lesz;
Nemsokára az időnek
A napsugár bölkrétát vesz.*

*Nemsokára fölzendül a
Tavasz vidám pacsirtája,
S a tarka rét virágait
A dolgoz méh sorba járja . . .*

*Gólya, fecske utban is van . . .
Hazaérnek nemsokára . . .
Az utóbbi eresz alá.
Az előbbi ingoványra . . .*

*A tavasszal minden megjön . . .
Higgyen, a ki hihet ebben!
Én nem hiszek. Nekem nem jön
Soha meg a régi kedvem.*

Sálfy István.

Pajkos diák levele.

Szeretett kedves jó anyám!

Reméltem, mindig reméltem, édes anyám, hogy jó bizonyítványom lesz. Itt vannak a husvéti szünidők, s velük a pihenő órák. Múltásra gondoltam, de oda minden öröm

Reggel volt. Magam sem tudom miért, de kedvetlenül indultam el kilencz óraker hazulról az iskolába. Belépve az osztályomba, az osztályfőnököt a bizonyítványok kiosztásával találtam elfoglalva, s nekem azonnal ideadá az enyémet. Gyorsan köszöntöttem, s alig csukódott be mögöttem az ajtó, máris remegve nyitám fel az annyira érdekes és értékes papirost. — Hogy ekkor mit éreztem, mi forgott fejemben, azt nem tudom, csak azt láttam, hogy — — megbuktam. — Lépéseim rövidültek s gondolataimba merülve ballagtam tovább, nem törődve azzal, hogy merre. Csak mikor egészen ki voltam merülve a céltalan járkálástól, vettem észre, hogy idegen utzában, idegen városrészben vagyok. A házak itt rendetlenül vannak építve; sem ut, sem kövezet. De volt más, ha ez nem volt: minden második, harmadik házban egy korcsma. Rongyokba burkolt sovány, gyanus alakok járkáltak ki és be az alacsony korcsma-ajtókon. Körülnéztem, s csak most — az egyes személyek külsejéből — vettem észre, hogy hol vagyok. Véletlenül, akaratlanul kerültem ama városrészbe, hol a tolvajok kuczója van!

Szépen vagyunk, gondolám magamban, s igyekeztem onnan kikerülni.

Körülnézvén, egy rendőrt láttam jönni hátam mögött, mire föl-kértem őt, hogy mutassa meg az utat, mely a belvárosba vezet, mert én itt nem ismerem ki magamat. A rendőr azonban utasítás helyett e szavakkal támadt rám: „Mit keres ön itt? Már délelőtt óta követem, s úgy veszem észre, hogy céltalanul kóborol! Elfogott a mérge, s a helyett, hogy nyugodtan kimutattam volna, hogy ki és mi vagyok, — ingerülten felelém neki, hogy ne gorombáskodjak. Karomon fogott, s így szólt: „A törvény nevében, ön foglyom!“ és nem hallgatván kiáltásaimra, magával cipelt a legközelebbi őrházhoz. Itt társai segítségével békóba vert, s több rendőr kíséretében küldött a városházára; ő maga többé nem törődött velem. Hogy mennyire szégyeltem magamat az utczákon ily kíséret mellett, azt képzelheted. Szinte örültem, mikor a sötét czellában ültem, bár ott aljas csirkefogók társaságában voltam. „Sötét van, nem lát senki“ gondoltam magamban, s ezzel vigasztaltam magamat. Minden percz egy órának, minden óra egy egész évnek tünt föl előttem; de mint az óra és az év is lejár, ugy az éj is véget ért. Jött valahára valami rendőrféle s kiszabadított e szörnyű helyzetemből.

Megöleltem volna őt örömben, de ő nem adta vissza szabadságomat, hanem a kapitány elé vezetett. Ez ide-oda kérdeztetett, jegyzőkönyvet vett föl, s oly hosszú predikációt tartott, hogy szinte már magam is kezdtem hinni, hogy rossz vagyok. E közben kinyílt az ajtó, s képzeld szerencsém, a jó nagy bácsi lép be. Most már kivilágosodott a dolog; ő éppen jelenteni jött, hogy tegnap óta eltüntem.

Haza mentünk; utközben elbeszéltem neki mindent. Még az nap megfürödtem, hogy a szennyet, mely a csirkefogók közt rám tapadt, lemossam. Erre lefeküdtem a jó, meleg, puha ágyba, aztán elaludtam és

fölebredtem!

* * *

Reszkettél ugy-e, édes jó anyám? én is! . . . De csak akkor, midőn fölebredtem, mert hogy igazán álom volt az egész, igazolja a mellékelt iskolai bizonyítvány.

Másolat hitelül: Lendvai Hajnalka.

Népszokások.

Irta: Csikós Mihály.

I.

Háztűznézés.

Midőn a parasztleány már betöltötte Isten segedelmével a 23-ik évet, azon gondoskodnak, hogy a fiut megkellene házasítani, ha hozzá hasonló lányt találnának. De amitől a házasulandó leány legjobban fél, az nem más, mint a kosár. Ez azon szörny, ami sok leányt visszariaszt egy két leánytól. Bizony S ü k i F e r k e is nagy fába vágta fejszéjét, midőn szemét oly magasra találta emelni, mint amily magas egy tornázos ház, mert B o r o t v á s K a t i c z a tornázos házu lány. De hogy Ferkó elkerülje a nagy szerencsétlenséget, a vénasszonyok közt ugyancsak szétnézett, hogy ki lenne képes Katiczáéknál az ő érzelmeit és érdemeit hiven előadni. P ö r ö s z l á n y i L ö r i n c z n é, született S á r i P ö r i s volt azon halandó, ki megvolt áldva a természetől oly kitűnő forgásu nyelvel, mely számára kivivta a környék legjobb gügyüasszonyának hírnevét. Jaj, de nem is hiába! Mert tudja a nyitját, hogy kell a sorját-módját kifundálni, savát borsát megadni a dolognak. Nem is ért ehhez mindenki.

Elmegy hát egy szép vasárnap délután Borotvásékhoz háztűznézőbe. De Pöris asszony nem azért jó gügyü, hogy ne gondolkozzék! Kiterjed mindenre figyelme, még arra is, hogy az ajtón melyik lábával lép be: a ballal semmi esetre sem, mert ez vészthozó. Arra is vigyáz, hogy valahogy meg ne forduljon s ugy tegye be az ajtót, hanem meg-löki a lábával; ha becsukódik jó, ha nem, ugy is jó: majd beteszi más. Pöris néni erre azt mondja, hogy nem jó hátat fordítani.

Miután ezen megpróbáltatáson átment, imígyen kezdi ékesszólásának tehetségét:

— Dicsértessék a Jézus Kirisztus!

— Mindörökké amen! — Ión a válasz.

— Hogy és mint vannak komámasszonyék? Téréktálnak!?

— Hát csak töltjük az időt, de üljön le komámasszony!

Hogy a komámasszony a háznépalmát elne vigye, leül. Beszélgetnek aztán időről, mindenről, amiről csak vénasszonyok beszélhetnek, szólják

a világot. Ezalatt pedig a jó gügyű szétnéz, hogy nem pókhálós-e a szoba, az ágyak alja föl van-e söpörve. Hogy pedig más oldalról is kiösterje a háztájékat, egy kis vizet is kér; a viláért se szomjas, de ezzel azt akarja megtudni, hogy nem csikos-e a pohár, tiszta-e az eladó kötője. Miután így abszolválja (helybenhagyja) a lányt, rátér a dolog mivoltára.

— Bizony nem tudják kelmetek, hogy mijáratba vagyok!

— Majd megmondja kelmed.

— Tudják-e, hogy a Miczizéken innét, a Kásáékon tul kinek a háza van?

— Tudjuk.

— Onnét vagyok én küldve. Hát amint tudhatják kelmetek, van azoknak egy legény fiuk . . . Oh az eszemadta, ugy tetszik, mintha-csak tegnap lett volna, mikor még hátulgombolós volt, aztán hogy megnőtt. Na lám, hogy elmulik az idő. Ki is szolgálta már a császárt, 3 álló esztendeig ette a kenyerit, azt mégcsak áristomba sem volt, de hisz strázsamester is! Azt gondolták, hogy jó lenne már a gyereket megházasítani; már csak kimondom, hogy a kelmetek Katiczáját akarnák oda menyecskének. De csak össze is illenének. (Itt a lány kiszalad a konyhába.) Ha ugyan kelmetek meg nem vetnék kérésüket. De hisz a Ferkó se a legutolsó ám, szép, sugár mint a nádszál, meglehet ám azt nézni, aztán meg milyen szépen danol. Csupa gyönyörűség hallani, Ami pedig azt illeti, hogy szorgalmas-e? De az ám! a multkoriba is köblös zsákot forgatott a vállán. Nem büdös ám ő neki a dolog. Itt jött aztán a dicséreték hosszu sora, melyből azt tünt ki, hogy a legény csupa jószág. — Ilyenkor, ha a lány részéről határozottan nem ellenzik a dolgot, azt mondják a gügyűnek, jöjjön el a legközelebbi vasárnapon a legénynyel. Ha pedig nem óhajtják a házasság megkötést, ugy megköszönik a gügyű fáradságát és vége mindennek; néznek más lány után.

Miután a gügyű szerencsésen járt el, azt tudatja a legénynyel, a kinek most már kötelessége násznagy után nézni. A násznagy egy érdemes öreg, akinek kell, hogy legyen azon jó tulajdonsága, hogy: sokat tudjon beszélni, még többet hozzátenni, de a legfőbb az, hogy 48 órai harc a kupákkal ne fogjon rajta.

(Folyt. következik.)

Arany szavak.

. . . . Derüs a mult, ha nincsen
A jelenben egy sugár.

Az az ember hivatása,
Hogy a bút, bajt sokszor lássa;
De a legszebb kötelesség,
Hogy kétségbe sohse essék!

Erődi Dániel.

Veterán tanférfiak arczképcsarnoka.

II.

Marx Antal

kir. tanácsos és temesvári kir. tanfözügyelő.

Királyi tanácsos . . .

Ezzel a czimmel jutalmazta a Fölség azon hervadhatatlan érdemeiket, melyeket M a r x Antal tanfözügyelő itt lenn, az ország legexponáltabb vidékén a népnevelés körül szerzett.

Nem most, hanem még évek előtt . . .

Azóta M a r x számos fris, zöld levelet szerzett babékoszorujába.

Hogy csak egyet említsünk föl ezek közül, a magyar nyelvnek a népiskolákban való kötelező behozatala csaknem kizárólag az ő föllépésének köszönhető.

Elmondjuk, miként történt a dolog.

Több évvel ezelőtt Torontálmegye egyik kisebb helységében tanítógyűlés tartott, melyet egy néptanító német nyelven nyitott meg. E sorok írója is jelen volt a gyűlésen, s megbotráncózással kérdezé a gyűlés végén az elnöklő tanítótól: miért nem nyitotta meg a gyűlést magyar nyelven? „Die Ungarn sollen nur schweigen,“ volt a nagyszájú német válasza. E sorok írója erre tovább folytatá kérdezősködéseit: „Tanítja-e iskolájában a magyar nyelvet?“ „Nem!“ volt a német nyelven adott vála-z.

Ez eset akkor a hírlapokba került, s a fővárosi lapok részéről is éles megbeszélés tárgyává lett téve.

Hiába tiltakoztak a gyűlésen jelenvolt, többnyire német anyanyelvű tanítók veszélyben forgó „Schulverein“ ista kollegájuk megtámadtatása ellen, — M a r x Antal kir. tanfözügyelő keményen megróttja egy, az illető tanítóhoz intézett levelében, a hazafiatlan magatartást.

Pedig az a tanítói gyűlés nem M a r x megyéjében, hanem Torontál megyében lett tartva, s az a tanító sem volt temes-, hanem torontálmegyei . . .

Ily körülmények közt az eset akkor nagy föltűnést keltett, s nem telt bele két hónap, már is ott volt a ház asztalán a „magyar nyelvnek a népiskolákban való kötelező tanítására“ vonatkozó törvényjavaslat.

Ime, ilyen hazafi, így fogja föl föladatát M a r x tanfözügyelő ur

A magyarok istene éltesse még őt sokáig a hazai népnevelés javára és nagyszámu tisztelői örömére!

— y—s.

Arany mondások.

Az ember értéke viszonyban áll azon tisztelettel, melyvel anyja iránt viseltetett.

D u p a n l o u p.

Korán kelj, korán feküdjél le! Jó tanács ez, mely hatvan év óta jól fentartott.

D u f a n r e.

Hány ember van a világon, ki csak karokkal, de fejvel nem bír: ki hivatalt keres, melynél a főre és nem a karokra van szükség.

N i c o l e.

Moliérenek az a nagy szerencséje volt, oly korszakban élhetni, melyben az emberi balgaságokon nevetni lehetett, a nélkül, hogy kényszerítve lett volna egyuttal javítószerekről gondoskodnia.

A. D u m a s, fils.

„Nincs a világon se jó se rossz; gondolkodás teszi azzá.“

H a m l e t.

„A jó és rossz csak vagyainkat és ellenszenvünket jelző fogalmak.“

H o b b e s.

„Az ember mindent saját lelke tükrén át néz: a búsnak bús, a gonosznak gonosz az egész világ.“

R e v i e z k y Gyula.

„Egy becsületes ember isten legremekőbb teremtménye.“

P o p e.

„Minden szabadságok közül azt az egyet add meg nekem, hogy lelkiismeretem szerint háborítatlanul gondolkodhassam és beszélhessek.“

M i l t o n.

„A közvélemény, ha nem egy pártnak gyártmánya, hanem egyetemes, mint az ész: akkor megve-ztegethetlen öre a jó törvényeknek.“

M i r a b e a u.

„Semmi sem jellemzi annyira a nemes és dicső lelkületet, mint a versenyzésben is féltékenység nélkül maradni.“

F o x.

A leányka és az oroszlán.

— Mese. —

Egy gazdag fejedelem nagy állatseregletet tartott kastélya kertjében. A föld leghatalmasabb állatait lehetett itt látni, melyek közül ha egy is elszabadul, az egész környéket rémülésbe ejthette volna.

A többi közt volt egy oroszlán, mely nagyságára és szépségére nézve ritkította párját. Ha kalitkájában fölemelkedett, s ha villámló szeméivel körültekintett, mindenki vissza huzódott előle. Midőn pedig fejét lecsüggeszté és elkezdett ordítani, hangja a menydörgéshez hasonlított, a föld ingani látszott, a többi állatok félve huzódtak ketre-czeik sarkába.

A minő hatalmas és erős volt, ép oly szelid és alázatos volt ápolója, egy öreg, barátságos ember irányában.

Az ápoló leánykáját, kit Mathildnak hívtak, gyakran bevitte az oroszlánhoz, s így azok csakhamar barátok lettek. Megható volt őket nézni: a hatalmas alakot, a puszták királyát, melynek megpillantása a legbátrabbat is félénkké tett, a kedves leánykával, ki őt ölelte, csókolta, simogatta, rózsás arcját az oroszlán sörényébe elrejtette. Az oroszlán oly szelid volt, mint a bárány. S midőn ápolója elvitte társnőjét, vigasztalhatatlannak látszott lenni.

Időközben Mathild fölnőtt, s oly változás állott be életében, mely válni kényszeríté őt atyjától. Az utazás napján mindenkitől elbucszott. Az oroszánhoz is belépett. Midőn Leó — így hívták az oroszánt — meglátta, fényes szemeivel felemelkedett, leült vele szemben, mintha kérdezte volna: miért sírsz? ki bántott? Mutasd meg, én széttépem!

A leányka hozzá közelített, megcsókolta s fájdalmasan így szólt hozzá. „Derék jó Leóm, távoznom kell, nehezen foglak valaha ez életben látni.“ Az oroszán mintha csak azt akarta volna mondani: „Mindent szabad tenned, de engem el nem hagyhatsz.“

A körülállókat is elfogta a félelem, előhívták a leány atyját. Ez nagyon megijedt, midőn leányát életveszélynek kitéve lenni látta. Midőn többen jöttek az ápoló segélyére az oroszán dühe nem ismert határt. Vadul fölugrott, s támadó állásba helyezte magát, hogy az elsőt ki-be mer lépni széttépje. A leány maga kérte atyját, hogy ne ingereljék az állatot.

Midőn pedig a palota őrség fölszegzett szuronyával közeledett, az oroszán dühe nem ismert határt, s a szegény leányt, midőn az az időközben kinyitott ajtón ki akart osonni, — széttépte.

Egy kiáltás, s a jobb sorsra érdemes leányka halva feküdt a földön.

Az oroszán még jobban dühöngött a vér láttára.

A katonák első haragjokban megakarták ölni a nemes állatot. De később megdöntötték magukat s elálltak e szándéktól, mert mit használt volna a nemes állat halála? A szegény leányt az nem hozta volna életre!

Midőn a körülálló zaja megszűnt, az oroszán is engedni látszott dühéből. Csendesesen állott a rácsozatnál. Most körültekint, ott feküdt előtte az összetépett leány. Merőn nézte, majd melléje feküdt, fejét mélyen sörényébe rejtve — előlába közé helyezte.

Mozdulatlanul s csendesesen feküdt ott. Néha-néha tompa, fájdalmas kiáltást hallatott. Ha azonban valaki a szerencsétlen hulláját eltakarítás végett ki akarta venni, a ketreczhez közeledett, s kitört dühe teljes erejével. — A körülálló mind meg voltak ijedve a királyi állat bánatától és fájdalmától. Magára hagyták s csak messziről kísérték figyelemmel.

Az oroszán nem mozdult helyéből. Nem evett, nem ivott. — Másnap haiva találták ketreczében.

Midőn a szegény leányt az örök a nyugalom helyére kivitték, nagy néptömeg követte koporsóját. Az oroszánt pedig szintén nagy néptömeg jelenlétében ásták el egy szabad téren.

Sokáig volt e szerencsétlen esemény a közbeszéd tárgya.

Fordította: Temesi László.

Magyar dal hallatára . . .

Magyar ének! Mennyi varázs!
Minden hangban szív és lélek.
Édes hazám! Viszontlátni
Milyen nagyon szeretnék.

Minden dalt ha elképezek
Ama pieziny kis ajkokon.
Mikből annyi éltet szívtam . . .
Jó Istenem mily szép otthon.

Eszembe jut szülő, barát,
Annyi kedves emlék még.
S minden felett elborulva
Az a nyájas magyar ég . . .

Csak nekem itt kell maradnom,
Csak képzelmem száll oda
S hozza nekem bűvös-bájos
Képedet, oh szép haza!

* * *

Falusi vasárnapok.

I.

Sohasem lesznek életemben kellemesebb emlékeim, mint ama vasárnapok, melyeket öreganyám körében kicsi falusi jószágán töltöttem.

Valóban aranyos napok voltak ezek, hova l-kem még most is visszaszáll egy kis vigasztalásért, ha megbokrosodott gondjaim között egy parányi csüggedés fog el.

Mintha most is ott ülénk ketten egymás mellett a ház tágas tornácán, mit dus levelü repkényindák hálója tartott délutánonként árnyékban. Öregmama rende-en kötött ilyenkor velem együtt, — mert gyűlölte a semmit tevést, — s csupán egy két perczig szünetelt, ha t. i. a lejtett szemeket segitettem neki tujére felsz dni.

Oh, ezek a falusi vasárnapok örökké feledhetlenek! . . .

Egész héten ez sarkalt jó viseletre és tanulásra. Lehetetlen, hogy nálamnál valaki boldogabb is lehetett akkor.

Fájdalom, hogy e vasárnapok csak nyáron voltak meg az én számomra, mert a telet városban szüleimnél töltém, sőt az egész évet is; — minthogy csakis vasárnaponként mehettem a közeli faluba öreganyámhoz.

Atyám kísért el, — a falu igen közel volt a városhoz, melyben laktunk, — s alkonyatkor ismét érttem jött, hogy vissza vigyen magával szük szobánkba a poros városba; a hol hasztalan kerestem öregmama mosolygós arcját, a szabad természet pompáját: a virágos mezőket, csacsogó patakokat, dalos vig madarakat és a friss, üde levegőt.

Mérhetlen különbség volt városi lakásunk és öregmama falusi magánya között. A városi, szőnyegekkel fedett, nehéz függönyökkel árnyalt salonban koránt sem érzém magamat oly vidámuak, mint a falusi alacsony és egyszerű szobácskákban. Vendégeink ott sohasem okoztak oly örömet, mint a vidék keresetlen szavu lakói itt, kik öregmamát gyakran felkeresték.

Szóval ki sem mondhatom, mily boldog voltam falun.

Ebédünk igen egyszerű volt, ozsonánk még egyszerűbb. Legtöbbnyire tej, vagy gyümölcsből állott az.

De a vasárnapokat mégis öregmama tette leginkább kedvesekké azon tanításaival, melyeket nekem adott viseletemre vonatkozólag s a melyek oly vidámak és szeretetteljesek voltak, hogy mintegy mulatta-

tásomra voltak inkább szánva; s csak most tudom megítélni azok becsét, miután érettebb észszel gondolok rájuk vissza.

„Ugy e, — mondá ő, — te nagyon óvakodol kedvetlen arczot mutatni, ha hibáidért figyelmeztetnek? — S nem is várva feleletemet feltett kérdésére, így folytatá:

„Ne is. Ez a legnagyobb hiba volna tőled, mert elárulnád, hogy ama szavakat még nem érted.

„Még akkor sem szabad elégedetlenkedned, ha látod, hogy barát-nőidnek sokkal szebb, talán porcellán vagy viasz babáik vannak s neked csupán fa, vagy rongyocskából készült babád volna. Semmiesetre se mutasd, hogy te megveted a magadét.

„Azt nem is akarom rólad feltételezni, hogy valakinek nagyobb falatját ebéd vagy uzsonakor irigyelnéd. Te az ilyen leányoknál sokkal jobb vagy.

„Miért vennél el te másoktól valami csecsebecsét, mikor mindazt megkapod szülőidtől, a mire szükséged van? A kapzsiság nagyon visszataszító tulajdonság, pedig azt mutatnád vele, ha erőszakosan birni ohajtanád a másét.

„Nem is kell mondanom, mily szánalomra méltó azon gyermek, a kit inteni kell a czivódó magaviseletért.

„Te, és czivódó! . . De miért is beszélék ilyenekről veled? Jer, ölelj meg. Beszéljünk inkább másról.“

S ezzel öregmama arczomat megsimogatva magához szoritott és elhalmozott csókjaival.

(Folyt. köv.)

Az ifjuság számára.

Egy veleg.

— Pályázati fölhívásunk folytán a következő jeligéjű novellák érkeztek be hozzánk: 1. „Éljen az igazság!“ 2. „Éljen a dal! Vigalomra derüljön a buskomor élet! Ámde ragyogjon előbb szűnkben a szent kegyelet!“ 3. „Pályamű.“ 4. „Hazádnak rendületlenül légy hive oh magyar!“ 5. „Bizunk ügyünk igazságában!“ 6. „Ne hidd, hogy hatalom, dicsőség, fény, pompa boldogitanak. A tenger el nem oltja szomjad, hanem a tiszta kis patak.“ E hat pályamű közül az 1., 2. s 4-ik pikánsan lévén irva, a pályázati föltételek értelmében nem bocsátatik pályázatra. A többiek meg fognak bíraltatni.

— Arany-ünnepély tartatott folyó hó 17-én a helybeli Wiesner-féle ny. polg. és keresk. tanodában. A jelen volt szép számú közönség a legnagyobb érdeklődéssel és örömmel hallgatta végi: az ünnepély lélekemelő mozzanatait. Bevezetésül Marx Antal kir. tanácsos és tanfelügyelő ur emelkedett szellemű hazafias beszédet intézett a jelen-voltakhoz. Azután Janny Imre tanár ur kitünő vezetése alatt az ifjusági énekkar a himnuszt elénekelt. Ennek végeztével ugyancsak Janny ur fölolvasta „Arany János emlékezete“ című gondolatokban s

eszmékben gazdag jeles értekezését. Ezután az intézet növendékei Arany következő költeményeit szavalták el: „Év kezdetén“, szavalta Osztoics Pál; „Mátyás anyja“, szavalta Berger Kálmán; „Rozgonyiné“, szavalta Mucsalov Iván; „Oh ne nézz rám...“, szavalta Fischer Adolf; „V. László“, szavalta Schatteles Mór; „Szibinyáni Jank“, szavalta Jankovits Radivoj; „A tudós macskája“, szavalta Kriszta Ferencz; „Rachel siralma“, szavalta Müller Géza. — Ezután Mátyás Sándor tanár ur kitünő értekezésben méltatta Aranyt, mint humoristát, mire Arany költeményei közül elszavaltattak: „Érzékeny búcsú“, szavalta Knopf Jakab; „Koldus ének“, szavalta Rösch Frigyes; „Visszatekintés“, szavalta Katalan Mór; „A rab golya“, szavalta Inger Károly; „A gyermek és a szivárvány“, szavalta Leipnik Lipót; „Szondi két apródja“, szavalták Singer János, Tedeschi János és Leitner István; „Leteszem a lantot“, szavalta Fischer Nándor. — Az ünnepély a szózat eléneklésével fejeztetett be.

— **Udvariatlan felolvasó.** Németország egyik kisebb falujában ott időző német egyetemi hallgatók a szünidők alatt közérdekű tárgyakról felolvasásokat tartottak, melyek mindegyike szép számu közönséget vonzott. Nemrég egy F. nevű végzett bölcsészeti-hallgató követte társai példáját s felolvasást tartott az „ember eredetéről“, melyben azt állította, hogy a férfiak majmoktól származnak, a nők pedig mind szörny-szülöttek. Képzelték a hatást, mit felolvasása, különösen a 300-nál több jelenlevő hölgyben keltett. Még nevetségesebbé vált azonban a dolog az által, hogy F. ur felolvasása végén kijelenté, hogy állításait bebizonyítani nem is kísérti meg, minthogy a jelenlevők sokkal kevesebb észszel bírnak, mint amennyi a bebizonyítás felfogására elegendő volna. Ekkor három gyönyörű leány kelt fel, s felszólították F-et állításai bebizonyítására, s minthogy ez ezt tenni vonakodott, a női közönség nagy része reá rontott s kegyetlenül eldöngette. Csakis a csendőrség erélyes fellépése mentette meg a felolvasót a biztos haláltól, kinek most, ágyban fekvé, elég alkalma nyilik a felől gondolkodni, hogy a hölgyek valóban szörny-szülöttek-e vagy sem?

— **Zenebanda zenészek nélkül.** Dahomey királya Nyugat-Afrikában egy Szenegálból visszaérkezett alattvalójától sokat hallott a katonazenéről; miért is elhatározá, hogy e kedvtelést megszerzi ő is magának. St. Louisba egy kereskedőhöz fordult tehát, ki a maga részéről ismét egy franciaországi réz-hangszer-gyártóhoz irt e tárgyban. A megrendelt hangszerek megérkeztek és Dahomeybe küldettek. A király maga köré gyűjti udvarát és a hangszereket birodalma nagyjai közt szétosztá. Az egyiknek jutott a harsona, másiknak a kürt, a harmadiknak egy trombita s így tovább. Egy adott jelre mindannyian egyszerre elkezdtek fujni. Képzelték az erre támadt pokoli összevissza. A király ezt a zenét csúnyának találta és ezt el is panaszolá a kereskedőnek. Ez irt a gyárosnak, ki azt válaszolá, hogy jó minőségű hangszereket küldött. A kereskedő nem tudta hányadán van, végre is megvirradt neki. Azt írta a királynak: „Vannak-e felségednek zenészei?“ A szerezsen nagy dühösen azt válaszolá: „Mily botor kérdés! Önhöz fordultam volna-e, ha zenészeim lennének? Az ön hangszerei tehát nem maguktól játszanak?“

Egészségtani szabályok.

[A Halmay családból.]

IV.

„A természettel nem ellenkezik a bölcs:
 Hidegben meleget, melegben hűtet ölt.
 Öltözködésedben az időjáráshoz
 Szabd magad, ne pedig divatszerű máshoz.
 Nagy ritkán használhatsz bélelt öltözetet,
 Ez hozza meg gyakran makacs betegséged:
 S a mi fő, fejedet tartsd mindig hidegen,
 Hogy folyton ne üljön föveg fejedén.
 Át- meg áthülések és gyomorrontások:
 Az embernél ezek betegség források.
 Azonban túl se menj az aggodalomban,
 Hogy áthülésektől tartván minden nyomban:
 Ruhát-ruhára ölt, vagy magadat elzárd
 A friss légtől, mert ez sokszor még többet árt.
 Korán szoktatnod kell az időhöz tested',
 De ezt is okosan és ne vakmerőn tedd;
 Tégy naponként mozgást, a kik sokat ülnek:
 Vér- s nedvkeringési bajban részesülnek.“

Közli: Halasy Béla.

Hasznos tudnivalók.

— Angol hűbéri szokások a középkorban. Langsett-ben, a yorki grófságban minden majoros köteles volt gazdájának Bosville Gotfriednak évenként nyáron egy hógomolylyal, karácsonkor pedig egy teljesen kinyílt rózsával kedveskedni, különben elvesztette bérletét. — Egy bizonyos Atterton nevű bérlő csak azon feltétel alatt kapott egy jószágot hűberbe Kent-ben, hogy valahányszor hűbér ura a király tengerre száll, mindannyiszor köteles vele utazni, s ennek a netalán bekövetkező tengeri betegsége alatt fejét tartani. — Yarmonth városa köteles volt a norvichi sheriffnek évenként 1000 darab szép heringet küldeni, melyből 24 pástétom készítettett s ezek a királynak lónek ajándék fejében felküldve.

— Az üstökösökről babonás hitnek rendesen igen érdekes következményei voltak. Így 837-ben egy igen nagy üstökös jelent meg és földünkhöz oly közel volt, hogy Jámbor Lajos királyt roppant ijedtségbe ejt élnyira, hogy az ég haragjának elkerülése végett több templom és kolostor építését rendelte el. — Az 1456-ban megjelent üstökös nem csak a keresztények, hanem még a törökök által is (kik ez időben épen ellenséges lábon állottak egymással) Isten haragja jelének tartatott, hogy ezt eltávolítsák s hogy Istent megengeszteljék III. Calixtus pápa szigorúan meghagyta, hogy minden délben harangozzanak. Innen származik a mai napság is divó déliharangozások. — Hasonló forrásból eredt az is, hogy a tüszszentőnek „egészségére

válják"-ot mondanak. — 590-ben ugyanis roppant pestis uralkodott, mely az akkori írók tanubizonysága szerint, szintén egy igen nagy üstökös megjelenése által lőn megjövendőlvé, a borzasztó halált rendszeren roppant erős tüszszentés előzte meg. — Az 1556-ban megjelent nagy üstökös birta volna rá, a mint mondják, V. Károly császárt, hogy tegye le koronáját s kolostorba vonulva készüljön halálra.

Apró történetkék.

Vadászat a tenger fenekén.

Egy buvár utazását a tenger alatt s különösen küzdelmét egy kardos hallal a köve kezöleg írja le: „Nem kísérlem meg, — mondja, — hogy leírását adjam annak az állatnak, mely felénk közelített, feltevén, hogy olvasóim e leírásból eléggé ismerni fogják két főtulajdonságát, erejét és kegyetlenségét. Ellenfelünk közel két méter hosszú volt; kardja pedig egy méter hosszú. Kivonván késeinket, állásba helyeztük magunkat. A szörny eleinte határozatlannak látszott, — egy kissé eltávozott tőlünk — majd megállapodott s kíváncsian nézett bennünket kis pislogó szemeivel; azután rohamot véve, felénk jött, azonban az irányt rosszul választotta s ez okozta vesztét. A buvár ugyanis tanulmányozta minden mozdulatát. S miután sikerült a támadó lökést elhárítani, oldalról került a szörnynek s egész erejével megragadván kardalaku nyujtványát, hatalmas csapást mért a tengeri szörny fejére, melyre nagy lyuk támadt a hal fejének bal oldalán s vére nagy sugárokban bugygyant a sebből, köröskörül pirosra festve a tengert. Egy második, majd egy harmadik csapás is követte az elsőt, miközben a buvár egész erejéből ránehezedett a szörnyre, míg ez rémitő bukfenckeket csinált, hogy kinzójától megszabaduljon. Erre mi is, a mérnök és én, szintén ellenfelünkre vetettük magunkat s egész erőnkől vagdaltuk hol fejét, hátát és hasát, válogatás nélkül, a mijét érhattük. A szörny ereje csakhamar szemlátomást megfogyott, míg végre egy utolsó csapás, mely beleit vágta át, véget vetett életének. Teste hanyat fordult s lassan felszállt a víz színére. Miután nem volt kedvünk kitenni magunkat egy újabb vadászat esélyeinek, melynek kimenetele rosszabb is lehetett volna, iparkodtunk feljönni a levegőre. Ez baleset nélkül sikerül is. Erre levetvén öltönyeinket, felhalásztuk a kardoshal tetemét mely a vízszínén uszkált. Nem tudom, hogy husa ehető-e. Matrózaink azonban mégis felvagdosták s elköltötték. Mi csak bőrét tartottuk meg, melyet mérnök barátom kitömetett s dolgozó-szobájában egy üveg-szekrényében őriz, emlékezeteül a tenger alatti kirándulásnak, melyhez hasonlót nem sok ember tett életében.“

Emlékkönyv-lapok.

„Majd meglátjaa Feledi uram, meg az egész falu, milyen rossz vagyok én!“ E szavakat mondja Göndör Sándor a „Falu rosszá“-ban. És ezeket írom én is ez emlékkönyvbe.

Adomák.

Egy faluban egy ökör kiszabadította magát és esze-veszetten futott az utczákon, mindent földöntve maga előtt. Egy udvarias ember ki akarván kerülni a bős állatot, gyorsan üzletbe futott e szavakkal: „Bocsánat, egy ökör jön!”

* * *

Szalárdy egy éves önkéntes czivil-ruhában ment sétálni. Sétálás közben meglátja századosát arra felé lovagolni. Szalárdy rögtön egy fa mögé bujlik, mely azonban nem elég vastag, hogy fölebbvalója pillantása elől elvonja.

Másnap az „exercizrozás” alkalmával oda lép hozzája a százados: — Szalárdy, miért kellett önt tegnap czivil-ruhában látnom?

— Kapitány ur, jelentem alássan azért, mert a fa nem volt elég vastag.

Történelmi naptár.

Összeállította: Leitner István.

Aprilis hó.

1810. ápril	1.	I. Napoleon egybekel Mária Ludovikával, I. Ferencz császár leányával.
1657. ”	2.	III. Ferdinánd, német császár, †.
1881. ”	3.	Nagy földrengés Chios szigetén (14000 ház romba dől, 6000 ember meghal és mintegy 10000 megsebesül).
1639. ”	4.	Csata Chemnitznél; Bauner János győz a svédekén.
1795. ”	5.	Franciaország és Poroszország békét köt Baselben.
1625. ”	6.	I. Jakab, angol király, † (?).
1789. ”	7.	III. Selim szultán a trónra lép.
1492. ”	8.	Medici Lőrincz — ki Florenczet a művészet s tudomány székhelyévé tette — meghalt.
1241. ”	9.	Csata a mongolokkal Wahlstadtnál.
1741. ”	10.	Nagy Frigyes Molvitznál elhatározólag megveri az osztrákokat.
1814. ”	11.	I. Napoleon Fontainebleauban fia javára lemond a trónról.
1796. ”	12—13.	Bonaparte győzelmes csatája Montenoste és Millizinó mellett.
1865. ”	14.	Lincoln Abrahám, az észak-amerikai „egyesült államok” elnöke, meggyilkoltatik.
1204. ”	15.	Konstantinápolyban a latin császárság megalapittatik.

Temesvár, 1883. április hó 1-én.

I. évfolyam.

7. füzet.

DÉLIBÁB.

SZÉPIRODALMI
ÉS
IFJUSÁGI FOLYÓIRAT.

Megjelenik havonként kétszer, minden 1-én és 15-én.

Előfizetési árak :

Egész évre 4 frt., fél évre 2 frt., negyed évre 1 frt.

Felelős szerkesztő :

Kiadó-tulajdonos :

LÖWY MIKLÓS, IFJ. MAGYAR DÁVID.

Kiadó-hivatal :

MAGYAR TESTVÉREK PAPIR-KERESKEDÉSE.

TEMESVÁR,

MAGYAR TESTVÉREK KÖNYVNYOMDÁJA.

1883.

6810 a.

Tartalom.

<p>1. Alkalmi vers. — Költemény Bessenyei Ferencztől 121</p> <p>2. A szem. Dr. Breuer Á.-tól 123</p> <p>3. Félelem. Költemény Pacatian V. Tivadartól 124</p> <p>4. Talált levelek. 125</p> <p>5. Egy szem ára. Elbeszélés Halasi Bélától 126</p> <p>6. Nemsokára. Költemény Gálfy Istvántól 128</p> <p>7. Pajkos diák levele 129</p> <p>8. Nép szokások. Csikos M.-tól 130</p> <p>9. Arany szavak. Erődi D.-tól 131</p> <p>10. Veterán tanférfiak arczkép- esarnoka 132</p>	<p>11. Arany mondások 133</p> <p>12. A leányka és az oroszlán. Fordította Temesi László 133</p> <p>13. Magyar dal hallatára 135</p> <p>14. Falusi vasárnapok. I. 135</p> <p>15. Az ifjuság számára: Egyveleg 136 Egészségtani szabályok 138 Hasznos tudnivalók 138</p> <p>16. Apró történetkék 139</p> <p>17. Emlékkönyv 139</p> <p>18. Történelmi naptár 140 A borítékon: Előfizetési fölhívás. Szerk. üzenetek. Kérdések. Feleletek. Talány. Számrejtvény. Megfejtések.</p>
---	---

Előfizetési fölhívás

a

„DÉLIBÁB”

első évfolyamának második negyedére.

Egy évnegyed áll folyóiratunk mögött, igazolására annak, hogy kitűzött föladatának mennyiben a kar, s mennyiben tud megfelelni.

És mi, midőn a bekövetkező új évnegyeddal új pártolásra hívjuk föl a t. közönséget, a híven betöltött kötelem tudatában nyugodt lélekkel hivatkozunk ezen évnegyedre.

E rövid multban rejlik egyedül illetékes bíránk, a közönség ítélete. És nekünk e rövid mult alapnak elég, melyre jövőnk létjogosultságát építjük.

Nem hazug dicsekvés mondatja velünk e nyilatkozatot. Folyóiratunk iránt a lefolyt évnegyed folyama alatt is mindjobban fokozódó figyelem és pártolás adja tollunkra a bizalom — nem az elbizakodás — e szavait.

Az új évnegyed küszöbénél szives támogatásra kérjük a t. közönséget. Minél nagyobb mérvű lesz a pártolás, annál hatályosabbá lesz erőnk a kitűzött föladat betöltésére.

A közönség becses, támogatása mellett — a pályakezdet nehézségeit átérve, edzett erővel, fokozott buzgalommal, tántorithatatlanul haladunk tovább eddigi irányösvényünkön.

A szerkesztőség.

Az előfizetési pénzeket kérjük ifj. Magyar Dávid urhoz (Temesvár, Magyar-féle papir-kereskedés) beküldeni.